

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Placita adversariorum ponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

comprehenditur, cum & stare, & sub alio esse significet, stare autem est quasi propria virtute inniti, & non indigere alio subiecto à quo sustentetur, itaque in hac significatione substantia, & per se, & in se stat, id est sua substantia fulsit, sicut domus fulsit fundamento, & animal suis pedibus innitur.

Alia est quasi respectiva seu respectu alterius, quia est in ordine ad accidentia, quatenus sustentat ipsa, quæ ratio indicatur per particulam *sub*, nam substantia in tantum substat in quantum sub accidentibus est, ut ipsa conservet, quare ipsa accidentia inniuntur substantiæ ut ab ipsa sustentetur, unde in hæc in substantia sunt, & ideo substantia est quasi basis, & fundamentum cuiuscunque rei accidentalis, unde ipsa substantia debet per se, & in se stare, & esse primario id cui alia inniuntur, nam si staret in alio iam non staret simpliciter ut stat, & sic, ut diximus, substantia hæc duo debet habere, & stare per se, & esse sub omnibus accidentibus, hæc ultima ratio licet videatur prima nominis derivatio, si eius impossibilitatem, quæ ex nostra cognitione procedit spectemus (nos enim ex accidentibus progredimur ad cognitionem substantiæ, per habitudinem ad substantiam accidentibus eam primo concipimus) nihilominus tamen non est primaria substantiæ ratio, neque ita universalior ut comprehendat omnes substantias; nam Deus perfectissima substantia est, & nihilominus accidentibus non substat, quia nulla accidentia in Deo reperiuntur ut supra diximus, quia quidquid in Deo est, Deus est; ratio igitur perfectissima, & primaria substantiæ in propria definitione explicabitur.

QVÆSTIO II.

Quid sit substantia, quæ est caput prædicamenti substantiæ.

PRIMA conclusio, substantia illa positive sic definitur: est ens completum finitum, seu creatum per se existens. Ens completum creatum ponitur loco generis, quia in esse entis completi creati convenit hoc prædicamentum cum cæteris prædicamentis accidentium. Existens per se ponitur loco differentiæ, quia solum huic prædicamento convenit per se existere.

Explicatur hæc ultima particula, dupliciter autem dicitur aliquid existere per se, vel in septimo, quia in alio non existit ut in subiecto, hoc est nulli subiecto nititur, vel à nullo sustentatur, quia independentem ab alio existit; dependere enim ab alio est per aliud non per se existere, & hoc modo tam substantiæ creatæ, quam increatæ convenit per se existere, quia ita in se existit ut nulli subiecto nitatur, quo sensu partes etiam substantiales per se existunt, nam etiam possit existere substantia in alio, ut in subiecto tamen in hæc in (eo modo quo existit accidentis in proprio subiecto), non potest existere in alio; nam hic modus essendi tollit absolute rationem substantiæ, quia proprie convenit ei rei, quæ est extra omnem latitudinem substantiæ, & nullo modo ad constitutionem illius spectat, imo est contra rationem substantiæ; at vero alij modi essendi in alio, scilicet ut in toto, ut

in supposito, & in constituto non tollunt rationem essendi substantialem, cum in humanitate, anima rationali, & cæteris substantijs perfectis repetiatur.

Alio modo dicitur existere per se aliqua entitas scilicet, quia illi debetur supposititas, de qua longe lateque à nobis agitur in metaphysica, ratione autem huius formalitatis distinguitur substantia completa creata, quæ est caput prædicamenti substantiæ tam à substantijs partialibus quam ab accidentibus, ab illis, quia licet debeatur substantiæ non debetur supposititas ab his, quia debitum supposititalitatis propter imperfectionem accidentium non reperitur in illis; accidens enim propter suam debilitatem, & tenuitatem non potest proprio essendi modo inniti ab eoque sustentari, sed necessario indiget subiecto à quo sustentari, foveri, & conservari possit, nam sicut est summa perfectio, infinitaque excellentia creatoris ut à se sit, in se existat, sine dependentia ab alio, & sine eo quod ab aliquo alio absolute conservatur, cuius non est capax creatura propter imperfectionem illius, ita in se, & per se existere sine dependentia à subiecto in hæc in, si non infinita nimirum, magna perfectio est, cuius incapax est accidens ut supra diximus.

Altero modo positive describitur substantia est ens completum sua perfectione superans omne accidens, substantia enim secundum suum conceptum est perfectio simpliciter simplex, quod non habet ex se accidens, quia multis imperfectionibus immixtum est natura sua, unde sine dubio substantia excedit accidentis.

Negative definitur hoc modo substantia est ens completum creatum, quod in nullo subiecto existit, quia autem triplex modus existendi in subiecto est v. g. in hæc in, eo modo quo albedo existit in pariete, vel adhæc in, eo modo quo unio materiæ ad formam adhæret formæ, vel tandem informative, eo modo quo forma equi est in materia prima, ideo ut excludatur omnis modus existendi in subiecto ponitur illa particula in nullo subiecto existit, nam substantia completa ex vi propriæ perfectionis nullo subiecto indiget, quia ex vi suæ naturæ sibi sufficit, & sufficienter constituitur in eo gradu, à quo excluditur omnis indigentia subiecti, indigere enim illo indicat imperfectionem entis imperfectissimi, uti est accidens, & intra genus substantiæ modus substantialis.

QVÆSTIO III.

Quid sit substantia ut sic prope abstracta à completa, & incompleta, reali, & modali?

SECTIO I.

Placita Adversariorum ponuntur.

PRIMA sententia docet substantiā ut sic esse ens per se, & in se, id est, res ita firma, & constans ut possit substinere accidentia, hanc definitionem tradit P. Suarez in metaph. disp. 33. sect. 1. quam sequuntur multi neoterici, & probatur sic.

Zzz 3 Prima

550 Disp. I X. De prædicamento substantiæ,

26 Primo, quia illud est substantia quod omnino ab accidenti distinguitur, sed ens per se, quod potest substantia accidentia distinguitur ab accidenti ergo substantia est ens per se, &c.

27 Secundo accidens ut opponitur substantiæ recte definitur dicendo, accidens est, quod est ens in alio, seu quod dicit aptitudinem ad inhaerendum in subiecto; ergo est contra substantia ut sic propterea opponitur accidenti recte definitur supradicta definitione.

28 Divus Thomas 3. q. 77. art. 1. ad 2. ait substantiam esse naturam cui debetur ens per se, seu existentia per se, ut declarat eius Commentatores, hoc est ens subsistens, quod enim subsistit per se existit, in quo differt accidens à substantia, quia hoc non subsistit, sed existit in composito.

Tandem P. Hurtado, quem sequitur pene eisdem verbis Cerna asserit substantiam sic debere definitur, est conceptus quidditativus rei, quo durat, & res durat, ceteris omnibus aut mutatis, aut circumcisis, quo abscedente, & res perit, tametsi adsint cetera. Explico, inquit Hurtado. v. g. Petrus, aut hic leo, aut lapis habent nonnullos conceptus, quibus denominatur Petrus, leo, lapis, quantumcumque alios conceptus mutant; item si non mutant alios conceptus licet desint priores conceptus, iam nec sunt Petrus, nec lapis, nec leo: hæc habet §. 7. §. autem 10. substantia dicitur ens per se, nempe, quia per se, sive per suum conceptum constituit rem, quam absolute vocamus rem, scilicet hominem, aut equum, & quia rem per se constituit, inde oritur ea substantia durante non posse rem talem non durare.

29 Addit Cerna in Logica, disp. 3. quæst. 1. de substantia, art. 1. §. Ergo substantia simpliciter, & rigore loquendo est primus conceptus quidditativus alicuius rei, vel id quod constituitur per primariam essentiam, vel per primum esse, quod simpliciter dicitur talis; & §. Hinc infero, ait, quod essentia, & substantia in abstracto nullatenus differunt etiam ratione, nisi tanquam duo synonyma; patet, nam abstractum substantiæ est forma constituens illam ut abstracta ab habente talem formam, sed hæc est essentia ut dixi ergo.

SECTIO II.

Nostre sententia probatur.

30 Prima conclusio: Non omni substantiæ convenit definitio assignata à P. Suarez, & probatur, nam tria sunt quæ ex sententia Suarez in definitione substantiæ ut sic continentur, primo ut sit ens per se, & in se existens, hoc est, ut sit tam firma, & constans entitas, ut à se sustentetur, suæque perfectioni innittatur: ex qua sequitur secunda, ut nullo indigeat sustentaculo; tertia ut ex vi huius perfectionis sit capax sustentandi alia, accidentia nimirum, sed nec prima, nec secunda, nec tertia perfectio convenit omni substantiæ; ergo definitio in qua hæc tria continentur, non convenit substantiæ ut sic; ergo non erit recta definitio substantiæ; hæc secunda consequentia patet, quia quando datur per rationes, quæ minime conveniunt definito incongruit illi; illa prima consequentia sic probatur, quia definitio, quæ convenit superiori convenit omni contento sub illo, sed definitio tradita à Patre Suarez non conve-

nit omni substantiæ, quæ continetur substantia ut sic, tanquam sub superiori; ergo non convenit substantiæ ut sic, quæ est superior illius.

Minor prima quoad primam partem probatur, & nam forma materialis est substantia absolute, & simpliciter, & nihilominus non innittitur propriæ perfectioni, nec in se, & per se existit in sententia Patris Suarez, sed potius indiget materia prima tanquam potentia passiva, cui innittatur, à qua cōferretur, & à qua sustentetur: In hoc enim distinguitur anima rationalis, quæ pure spiritualis est, ab anima equina, & materiali, & à ceteris formis mere corporis, ut sunt formæ substantiales lapidum, & elementorum, ceterorumque imperfectorum mixtorum, quod anima rationalis, sicut quia pure spiritualis est, non producitur dependentem à materia, sic non conservatur dependentem ab illa, nec ab illa fovetur, & sustentatur, forma autem materialis, sicut quia corporea est, educitur à potentia materiæ, & educi, est produci, & accipere de novo esse dependentem à materia tanquam à subiecto, ita propter eandem corporeitatem, & imperfectionem dependet à subiecto sustentante, & conservante illam, ut non minus miraculum sit conservare Deum formam lapidis, & animam equi separatam à materiæ, & à subiecto substantiali, quam est quod in Eucharistia sit, ex vi cuius accidentia separata à subiecto conservantur; unde sicut de accidenti non potest concedi quod in se, & per se existat, suæque perfectioni innittatur, quia dependet à potentia substantiali materiæ primæ in esse, fieri, conservari de forma materiali non potest dici quod in se, & per se existat, suæque perfectioni proprioque modo innittatur, & sustentetur, cum similiter dependeat in fieri, & conservari à subiecto, & præterea cum in sententia adversariorum forma lapidis non habeat substantiam, quæ est modus, & perfectio necessaria, sine qua res in se, & per se non potest sustentari, quibus patet non posse dici formam materialem ita esse firmam, & constantem in se ut existat in se, & per se.

Dices formis materialibus deberi quendam modum quo constituuntur existentes in alio substantialiter quod rationem substantiæ non tollit, tollit autem modus essendi accidentaliter.

Sed contra, quia responsio hæc non exhaurit in alio difficultatem; rogo enim quid sit existere in alio per modum partis, seu inadæquati constitutivi, certe id tantum formæ materiali non convenit, aliter enim est materia in composito, ac formæ materia enim etiam est tanquam pars, & inadæquatum constitutivum, & nihilominus non est in alio eo modo quo forma, quæ per informationem est in alio ut in subiecto, sicut accidens; rogo ulterius iterum quid sit esse in alio substantialiter, quod est petitio principij, id enim rogo, nam dubitatio est quid sit esse, & existere in alio substantialiter, & si dicas existere substantialiter esse non existere accidentaliter, sed hoc est in eadem saelebra hærrere; orabo enim identidem quid sit esse in alio non accidentaliter; si autem dicatur esse non accidentaliter, idem esse ac esse tanquam partem unam per se cum subiecto constituentem, adhuc remanet difficultas; nam accidentia cum modo inhaerentiæ, & materia cum partiali subsistentia entia per se sunt, cum tamen priora substantia non sint, & posterior non sit in alio per informationem, vel inhaerentiam, sed per receptionem. Deinde si rationem substantiæ inhærentia ab-

soluta